

Munich Personal RePEc Archive

**For the economic activity of the
municipality in conditions/circumstances
of market economy**

Dimitrova, Darina

2001

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/91627/>

MPRA Paper No. 91627, posted 22 Jan 2019 20:44 UTC

ЗА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ НА ОБЩИНАТА В УСЛОВИЯТА НА ПАЗАРНА ИКОНОМИКА

Дарина Димитрова

Key words: industrial activities, community

The article faces the matter of the various industrial and trade activities of the community is discussed and as what kind of a subject of the law it developed such activities. An analysis of the character of the incomes from industrial activities is made and of the way these incomes should be treated.

През последните десет години у нас бе осъществена значителна политическа и икономическа промяна, предвид развитието на страната в условията на пазарна икономика. Целта на доклада е да се анализират някои практически проблеми на местното самоуправление, произтичащи от правното положение на общината като основна административно-териториална единица и самостоятелен публично правен субект.

Територията на Република България се дели на общини и области (чл.135, ал.1 от КРБ). Общината е не само административно-териториална единица, тя е и юридическо лице (чл.136, ал.1 и 3 от КРБ). Но това юридическо лице има особен характер, то е публично-правно. Затова общинската собственост и стопанска дейност не следва да се уреждат по общия ред.

Общината със сигурност не е търговец по смисъла на чл.1 от ТЗ. Такива са търговските дружества с общинско участие. Дори когато общината сключва сделки, това не става по реда на част четвърта от ТЗ, а по друг ред, регламентиран в специалните закони - ЗОС, ЗОП, а също и по реда на общото гражданско законодателство - ЗЗД.

В литературата се споделя становището, че субектите на публичното право са държавни органи, създадени да изпълнят определена цел и да обслужват определени управленски или социални функции. Техният статус се изменя заедно с измененията на формата на държавата. Актовете на държавните органи ангажират

държавата. Всеки държавен орган, издавайки определен акт, може да създаде, измени или прекрати определени права и задължения за държавата [1]. Общината обаче не е орган, такъв е общинският съвет, който е изграден като недържавен орган [2] за местно самоуправление. Въпреки това, общината не би могла да бъде друго, освен публично правен субект.

Правните норми досега свързват субективните права и задължения с два вида социални дадености: хора и други социални дадености [3]. Основно две са изискванията за един индивид или социална даденост, за да бъдат признати от правния ред за субекти. Първо, да бъдат въздигнати в правни субекти от правната норма, т.е да съществува норма, която да им дава това качество. Второ, този индивид или социална даденост трябва да бъдат правоспособни, т.е да могат да придобиват субективни права и задължения, като по този начин влизат в съответни правоотношения.

Но за признаването на социалните дадености за субекти на правото са необходими и други конкретизиращи ги признаци. Социалната даденост трябва да има обособено имущество и да преследва позволена от закона цел, за да бъде определена като правен субект [4].

По силата на чл.136, ал.3 от КРБ,

общината е призната за субект на правото. Тя има обособено имущество. Общината има право на своя собственост, но тя е особена, защото тя се използва в интерес на териториалната общност (чл.140 от КРБ) и това я отличава от собствеността на частно правните субекти. Що се отнася до целта на този субект, общината е призвана от законодателя да изпълнява важни държавни цели и функции, това са функциите на местното самоуправление. Тъй като самоуправлението е властническа дейност [5].

Още един аргумент в полза на твърдението, че общината е публично правен субект е, че тя е юридическо лице на бюджетна издръжка. Според чл.6, ал.1 от ЗОБ, приходната част на общинския бюджет се формира на основата на собствени приходи и преотстъпени на общината държавни приходи, субсидии и субвенции от републиканския бюджет.

Точно тези собствени приходи представляват интерес. Като собствени приходи в чл.6, ал.2 от ЗОБ са посочени, приходите от местни данъци и такси, от предоставяне на концесии, от глоби, от лихви, от наеми и други собствени приходи. Текстът на закона не е изчерпателен, а само примерен.

Тези други собствени приходи обикновено са от стопанската дейност на общината - напр. от общински почивни бази, от продажба на общинско имущество, от учредено право на ползване и строеж върху общински имоти.

Развивайки стопанска дейност, общината получава приходи, които обаче не могат да бъдат определени като печалба. Тъй като, както вече беше посочено по-горе, общината не е търговец или друго частноправно юридическо лице, нито пък е търговец - публично предприятие. Тя е особено

юридическо лице на публичното право, чиито териториални граници са основа на самоуправлението.

Според чл. 11 от ЗМСМА, местното самоуправление в общината се изразява в правото на гражданите или на избрани от тях органи, в рамките на предоставената им компетентност, да решават въпросите, свързани със: 1. общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация; 2. устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея; 3. образованието; 4. здравеопазването; 5. културата; 6. благоустрояването и комуналните дейности; 7. социалното подпомагане; 8. опазването на околната среда и рационално използване на природните ресурси с общинско значение; 9. поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници с общинско значение; 10. развитието на спорта, отдиха и туризма с общинско значение.

За всички тези дейности са нужни средства от общинския бюджет, чувствително намален, след плащането на дължимите от общината данъци. Защото по силата на чл.6, ал.1, т.3 от ЗКПО, данъчно задължени лица по реда на този закон са: организациите на бюджетна издръжка, които извършват стопанска дейност. За целта, общината подава данъчната декларация. По чл.51 от ЗКПО до 31 март следващата календарна година, наравно с другите данъчно задължени лица.

Освен данъците за приходи от стопанска дейност, общината плаща и данък върху недвижимите имоти - частна общинска собственост. За което общината подава данъчните декларации по чл.14 и чл.17 от ЗМДТ. Тъй като според чл.24, ал.1, т.1 от ЗМДТ, общините се освобождават от данък върху недвижимите имоти, само

за имотите - публична общинска собственост.

При положение, че общината е длъжна да плаща данъци за недвижимите си имоти - частна общинска собственост, дори когато не ги отдава под наем и няма никакви приходи от тях, на практика общинските съвети са принудени да вземат решение за тяхната продажба, за да не бъдат тези имоти в тежест на общинския бюджет.

Но приходната част на общинските бюджети намалява не само след плащането на дължимите данъци. Според §22, ал.3, пр.1 от ПЗР на ЗДБ/2001г., преизпълнението на плана за данъчните приходи за 2001г. е за сметка на републиканския бюджет чрез намаляване на субсидията със същата сума или, съответно, увеличаване на вноската.

Подобни законови разпоредби едва ли биха стимулирали инициативите на местното самоуправление.

Общината е особено публично правно юридическо лице, в чиито териториални граници се осъществява местното самоуправление, което е властническа дейност, при която гражданите участват в управлението на общината както чрез избраните от тях органи, така и непосредствено чрез референдум и общо събрание на населението (чл.136, ал.1, пр.2 от КРБ). Тази властническа дейност е насочена към задоволяване на икономическите, образователните, здравните, културните, социалните потребности на жителите на общината. За това са нужни средства, които идват не само от субсидии от страна на държавата, но и от стопанската дейност на общината. Поради това приходите от тази дейност трябва да бъдат освободени от данъци. Така на общините биха им оставали свободни финансови средства за осъществяване на проекти за изграждане и развитие на

общината във връзка с осъществяването на дейностите по местното самоуправление.

Като особено юридическо лице на публичното право, създадено от законодателя с цел осъществяване на местното самоуправление, притежаващо обособена собствености развиващо особена стопанска дейност, която служи за задоволяване на интересите на една териториална общност, общината следва да се освободи от всякъкъв вид данъци, местни или в полза на републиканския бюджет. Това би дало стимул за развитие на множество местни инициативи и финансово реална възможност на населението да решава въпросите, най-тясно свързани с неговите потребности.

ЛИТЕРАТУРА:

- [1] Георгиев, Валентин. Публични правоотношения, С., 1998.
- [2] Балабанова, Христина. Местно самоуправление и местна администрация, В., 1996.
- [3] Таджер, Витали. Гражданско право на НРБ обща част, "Наука и изкуство", 1973.
- [4] Димитрова, Дарина. Към въпроса за правното качество на Общинския съвет // Известия на Икономическия университет-Варна, 2001 г., N1.
- [5] Спасов, Борис. Общинско право, С., 1997.

АДРЕС ЗА КОНТАКТИ:

Ас. Дарина Димитрова
Икономически университет - Варна
Катедра "Правни науки"